

20. Pro uchast' gromadjan v ohoroni gromads'kogo porjadku i derzhavnogo kordonu: zakon Ukrainy vid 22.06.2000 №1835-III (redakcija vid 01.01.2016, pidstava 835-19) [Elektronnyj resurs] // Oficijnyj sayt Verhovnoi' Rady Ukrainy. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>.

21. Robak V. A. Kryminal'na vidpovidal'nist' za stvorennja neperedbachenyh zakonom vojenizovanyh abo zbrojnyh formuvan': avtoref. dys. ... kand. jur. nauk: spec. 12.00.08 «Kryminal'ne pravo ta kryminologija; kryminal'no-vykonavche pravo» / Robak Volodymyr Anatolijovyč. – Kyi'v, 2008. – 19 s.

Vasylychuk E. O., Doctor of Political Sciences, associate professor of Kyiv National University of Technology and Design (Ukraine, Kyiv), vasilchuk84@bk.ru

The regulatory and organizational and legal principles of prevention and counteraction of illegal paramilitary and armed groups in Ukraine

The investigated regulatory and organizational and legal principles of prevention and combating of illegal paramilitary and armed groups in Ukraine. It is concluded that the promising areas to improve the institutional and legal system of prevention and combating of illegal paramilitary and armed forces is to eliminate duplication of functions and conflict of individual law enforcement agencies, strengthening prevention and awareness activities among the population and improve personnel work in the law enforcement environment.

Keywords: illegal militias and armed groups, extremism, terrorism, regulatory and organizational and legal principles of prevention and counteraction.

* * *

УДК 342.1:327.39:159.923.35:172.15

Білецька О.,
викладач, Національний педагогічний
університет ім. М. П. Драгоманова
(Україна, Київ), lepan@ukr.net

НАЦІОНАЛЬНА І РЕГІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНОСТІ У ФОРМУВАННІ ЕФЕКТИВНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Належність до тієї чи іншої регіональної, етнічної та соціальної групи в житті будь-якої нації відіграє значиму і велику роль. Однак в українському суспільстві саме соціально-класова приналежність стала домінуючим явищем, яке постійно перешкоджало процесу створення як цілісної нації, так і держави (ширше – державності в цілому). Розкрито необхідність теоретичного осмислення феномена регіональної ідентичності особливо актуалізується при зверненні до сучасних українських реалій, де одним із наслідків трансформації політичної системи на рубежі стала регіоналізація економіко-політичного простору, що супроводжувалося різким зростанням регіональної самосвідомості. На рівні наукової мови це знайшло вираження в появі таких дослідницьких сюжетів як «регіональна самосвідомість», «регіональна етнічна (етнографічна) самосвідомість», «регіональна міфологія», «регіональна ідеологія» і власне саме поняття «регіональна ідентичність». Робиться висновок, що нація, як політична цілісність, остаточно формується лише за умови ефективного функціонування демократії, оскільки саме вона в усіх своїх різновидах (як політичних так і виробничих) є необхідною основою створення і розвитку громадянського суспільства, формування в ньому широкій системі соціально-політичних взаємозв'язків, які цементують національну єдність.

Ключові слова: нація, регіональна ідентичність, політична цілісність, демократія, громадянське суспільство, національна єдність.

З різних сторін і з різних методологічних позицій багато дослідників намагалися пояснити посилення регіональної ідентифікації та її позитивний / негативний / мобілізаційний / інертний потенціал, який, перебуваючи в умовах періодичної слабкості або неефективності центральної влади, взяла на озброєння регіональна еліта і стала зміцнювати свої позиції шляхом просування в регіональні спільноти різноманітних міфологічних цінностей, текстів, символів та ідей. Визнаючи, що Україна потребує опрацювання та застосування європейських концепцій регіону і регіоналізації як засобів децентралізації і підвищення ефективності державного управління [3], відзначимо, що об'єктом пропонованого дослідження є інший вид

(радше – інше поняття) регіоналізму в контексті формування національної єдності та ефективної державності. Тому і виникає необхідність проаналізувати основні теоретико-методологічні підходи до дослідження проблеми взаємозв'язку категорій влади, регіону та ідентичності в соціальних науках; визначити політичні умови, при яких відбувається актуалізація регіональної ідентичності політичними суб'єктами різних рівнів, а також інструменти, за допомогою яких відбувається така актуалізація; вивчити взаємозв'язок наративів національної та регіональної ідентичності та соціально-політичних установок громадян; досліджувати феномен ідеології в контексті явища тоталітаризму, механізми стабілізації, стагнації і деструктивності в процесах українського державотворення і формування нації з урахуванням етнічного та регіонального різноманіття.

Мета дослідження – дослідити особливості і суперечливість феномену регіональної ідентичності як складової частини національної ідентичності і державного будівництва в Україні в контексті політико-правових і соціально-економічних трансформацій суспільства і держави, історичні та політичні, етнічні та культурні тенденції розвитку націотворчості і державності в Україні. Тому мета роботи полягає в цілісному осмисленні регіональної і національної ідентичності як єдиного феномена, динамічного процесу і як категорії соціальної, політичної, економічної і правової практики. Проаналізувати складності перехідних процесів, які, з одного боку, зумовлюють зміцнення регулюючої ролі держави, а з іншого – розвиток громадянського суспільства передбачає роздержавлення соціальних інститутів, зменшення державного впливу на них, регіонально-територіальну децентралізацію.

Результати дослідження. Тоталітарна ідеологія, у підході до нації як до етнічно органічної спільноти, в питанні про народ акцентує увагу на спільність походження. Це є застарілим античним визначенням нації – на протипагу феномену цивілізованості (civitas) – як спільності недержавної і не об'єднаної політично, а інтегрованої лише географічно і культурно.

У сучасній Європі, навпаки, починаючи з Нового часу, нація трактується як носій суверенітету, а з XVIII ст. поняття 1) нація як родове співтовариство (античне розуміння) і 2) нація як народ держави (новоєвропейське) переплітаються [1].

Місце суто етнічного зв'язку починає займати співдружність демократичної волі – замість розуміння нації як родового зв'язку і дополітичної єдності вона починає розумітися як нація громадян, яка конститутивна для політичного громадянського суспільства. Тобто відбувається поєднання національної ідентичності і демократично конститутивного громадянства. Нація громадян набуває свою ідентичність не в етнічно культурному вигляді, а в практиці громадян, які активно використовують свої демократичні права на участь в політико-суспільному житті і різні форми комунікацій.

Етноси, які створили національну державність, досягли це в ситуації поєднання родового співтовариства і політико-правової єдності.

Нація в такому випадку виступає в якості народу держави, як носій наднаціонального державного суверенітету. Нація, як політичне і цивільне співтовариство

набуває свою ідентичність незалежно від їх родової, расово-етнічної, соціальної чи класової приналежності. Тим самим носієм державного суверенітету стає кожна людина, а не лише якийсь соціальний прошарок. Людина як громадянин, усвідомлює власну самоцінність і цінність своєї держави завдяки можливості особистої самореалізації, яку надає йому таким чином об'єднані суспільство і держава. Нація, як вищий щабель існування етносу, змінює форму мислення людей з міфологічного на політичне. Націоналізм в такому випадку навпаки свідчить про своєрідну «хворобу росту», про певну політичну і державну незрілість нації, або тих, хто вважає себе національною елітою, – про їх соціальний інфантілізм. Особливо важливим для національного державотворення є розвиток політико-правової культури, яка у всьому світі підтвердила своє універсальне значення і використання.

Визначальною початковою для ідей громадянської демократії і соціальної справедливості є ідея індивідуальної особистої свободи, захищеної юридичним правом. Ідея фундаментальної свободи людини, як наділеного невід'ємними правами громадянина, утворюється паралельно Великою Французькою революцією і англійським лібералізмом, реалізованою ними в конституційній, правовій та парламентській системах [4, s. 312].

Різноманітні цивільно-демократичні вчення, незважаючи на певні ідейні розбіжності між собою, однозначно вказують на необхідність доповнення цінності індивідуальної свободи настільки ж фундаментальними цінностями соціальної справедливості і міжособистісної солідарності. Економічна нерівність, соціальне гноблення при наявності формально-юридичних свобод і національної державності, згідно громадянської демократії, є руйнівними чинниками відносно до останніх, стимулюючи міжкласову ворожнечу і розпад нації на ворогуючі станові угруповання, оскільки держава, яка не забезпечує рівного захисту всієї сукупності прав для всіх – у своїй діяльності не представляє інтереси більшості соціальних груп і не може бути консолідуючим суспільним і національним чинником.

Громадянська демократія своїм історичним і політико-правовим досвідом і досягненнями безпосередньо демонструє і констатує, що свобода як окремої людини, так і спільноти зберігається до тих пір, поки вона не заперечує і не стоїть на дорозі свободи інших. У той же час свобода, яка не супроводжується солідарністю, розумінням взаємозалежності добробуту кожного від благоустрою іншого, врешті-решт перетворюється в руйнівне явище індивідуального егоїзму, тотального панування нічим не обмеженого індивідуального приватного інтересу над громадським.

Громадянська демократія в процесі націотворчості є реальною альтернативою як тоталітарності олігархічного колективізму, державно-бюрократичного «соціалізму», так і безмежному егоїстичному індивідуалізму неоліберальних систем. У громадському співжитті громадянська демократія передбачає головною ситуацію компромісу, як між окремими індивідами, суспільними групами, так і в стосунках суспільства і особи. Саме терпимість до думок і ідей іншої людини, групи, загальна взаємоповага і взаємопідтримка допомагають уникнути розбрату як в індивідуальних міжособистісних

взаєминах, так і в суспільстві. Сутністю солідарності є ідеї примирення, прощення, пошук того, що об'єднує, а не розділяє людей. Вона не може існувати лише як «кишенькова» солідарність певного етносу, класу, партії або регіонального угруповання, тому що це вже – кланова корпоративність.

Обов'язковою умовою існування і розвитку свободи, солідарності та справедливості, відповідно до моделі і концепції громадянської націотворчості є демократія – реальна участь народу в управлінні суспільством і державою.

Античні греки, засновники демократії, виділяли три базові принципи її існування. Це: «ізономія» (рівність усіх перед законом), «ізотимія» (рівність прав для всіх громадян виконувати державні функції) і «ізогорія» (свобода слова для всіх громадян). Учасник і співтворець демократичного режиму отримав назву «громадянин» (політес), – політично активна і суспільно відповідальна особа.

Демократія, як політичне втілення громадської волі передбачає всеосяжне «втягування» всього народу у вирішення суспільно-політичних проблем, спільне формування політичних цінностей і політичної культури. За своєю суттю вона протистоїть закріпленню сфери політичного управління за певною групою, вона є запереченням деполітизації народу.

«Громадянин» розглядається в демократичній традиції спочатку як феномен, нерозривно пов'язаний з феноменом нації, вкорінений в її історії, сучасності та майбутньому. На відміну від автономного, неполітизованого індивідуума, який в грецькій традиції носить назву «ідіотес» (негромадянин), громадянин є частиною народного цілого, сполученим з ним соціально, політичною та культурно-духовною традицією. Таким чином, демократія – це не тільки форма державного ладу, а й факт співучасті нації в діяльності держави.

У зв'язку з цим важливим фактором є перетворення людини з підданого певного державного ладу на реального учасника політичного співтовариства [5, p. 327]. Стан громадянина фіксує демократичні права людини. Політичне співтовариство нації знаходить своє правове відображення в тому, що кожен у своїй недоторканності повинен знайти рівний захист і рівну повагу до себе, як до особистості, незалежно від етнічної, регіональної, соціальної або культурної приналежності, а саме як громадянин, тобто як член суспільно-політичної спільноти.

У традиції європейської культури і цивілізації це пов'язано з твердженням права як механізму здійснення демократичної влади, як сукупності норм, які регулюють соціальне життя. Громадянське легітимізує право формує вільний характер людської свободи і дії, в той же час обмежуючи егоїстичне і колективістське свавілля. Цивільно-правові норми в державі повинні складатися в результаті компромісу і консенсусу між різними зацікавленими групами, що забезпечить життєздатність суспільства, і унеможливить деструктивні прояви. Вільним і демократичним є те суспільство, у якому всі суспільно-політичні та культурні традиції мають рівні права і вільний доступ до влади. У той же час таке суспільство виключає надлишковий тиск з боку якої-небудь однієї традиції або групи, не даючи нікому особливого привілейованого місця

в суспільстві і пріоритетного доступу до влади [2, с. 183]. Таке суспільство об'єднано тим, що громадяни регламентують своє загальне життя відповідно до тих принципів, які, оскільки вони засновані на рівних інтересах кожного, можуть знайти обґрунтоване схвалення всіх. Воно структуроване відносинами взаємного визнання, в яких кожен може розраховувати на повагу до себе як вільного і рівного з боку всіх.

Ця модель виходить з того, що сучасна держава – це демократія обговорення, компромісу і консенсусу, що людина готова до усвідомлення себе громадянином. Тобто від тих, хто відносить себе до певної нації очікується готовність і здатність виступити членами даного політичного співтовариства / співдружності, його минулого і майбутнього, форм його інститутів, в рамках яких мислять і діють його члени. Ця вимога визнання мови, культури, цінностей та інститутів суспільства, які сприяють формуванню і відтворенню громадян.

Таким чином, ідентичність суспільно-політичної спільноти скріплюється і ґрунтується, перш за все, на вкорінених у політичній культурі етичних правових принципах, а не на особливій етнічній формі життя.

Світова демократія розглядає цивільну і соціально-політичну ідентичність як основний націо- та державотворчий чинник [6, р. 65]. Ліберальний підхід основне значення надає принципу індивідуальної свободи за рахунок принципів справедливості та солідарності, комуністи ж, навпаки, прагнуть створити суспільну і національну єдність завдяки утвердженню принципів рівності і справедливості за рахунок обмеження свободи, яка в обох випадках в кінці кінців руйнує суспільну і національну солідарність.

Єдність нації можливе лише в громадянському суспільстві, яке керується демократичними принципами.

Нація розглядається нами, перш за все, як політична спільнота, об'єднана спільними політичними цінностями, нормами і культурою, збереженням національної єдності згідно цих принципів є поєднання в державній політиці базових цивільно-демократичних цінностей свободи, справедливості, солідарності. Ці цінності мають однакове фундаментальне значення і нерозривно пов'язані між собою.

Згідно з концепцією громадянської демократії, нація, як політична цілісність остаточно формується лише за умови ефективного функціонування демократії, оскільки саме вона в усіх своїх різновидах (як політичних так і виробничих) є необхідною основою створення і розвитку громадянського суспільства, формування в ньому широкої системи соціально-політичних взаємозв'язків, які цементують національну єдність.

Наукова новизна даного дослідження в обґрунтуванні того, що сучасна жорстко централізована і тотальна держава, заснована на застарілій концепції «єдиного джерела суверенітету, влади і управління», на нашу думку, не тільки в Україні, але і у всьому цивілізованому світі переживає кризу, і не здатна як раніше ефективно виконувати свої функції. У ситуації зниження ефективності централізованої держави, коли формальні інститути виявляються не в змозі забезпечити шукані суб'єктами («регіональними акторами») регіональної політичної системи результати, неминуче виникають заміщають їх неформальні інститути. Сучасну державу можна визначити як «кооперативну»,

в рамках якої державні актори, приватні підприємці та громадяни взаємодіють на підставі неформально встановлених принципів.

Індустріальне суспільство поки ще не має механізмів, за допомогою яких можна було б уникнути скочування до конфліктів і тоталітарних режимів після закінчення невідновлюваних ресурсів. Виживання глобалізованої цивілізації є настільки складним, що досягнення економічної і соціальної стабільності, яка б супроводжувалася повагою до людини, її прав і свобод, можливе зараз, на жаль, лише в небагатьох соціумах і в історично дуже короткі періоди. Процес регіоналізації, на наш погляд, дещо уповільнює процес широкомасштабної експансіоністської і екстенсивної глобалізації, але це невід'ємна і логічна фаза глобалізації саме на цьому витку розвитку, а на наступному вже буде об'єднання між регіональними глобальними угрупованнями.

Оскільки бюрократичний централізм, який передбачав просування інновацій з єдиного «столичного» центру на регіональну периферію, виявляється дуже часто в результаті банкрутоту, все більш актуальною стає проблема – держава занадто велика для вирішення незначних проблем і занадто мала для вирішення великих. Суспільство більше не потребує єдиного центру, який концентрує соціальний капітал і здатний його перерозподіляти. Це змушує державу передавати частину своїх повноважень наднаціональним організаціям (наприклад, Європейському Союзу), а також регіонам, що підвищує роль регіональної влади та її інститутів. Як наслідок, багато країн нині прагнуть примирити локальні і регіональні свободи з єдністю держави. Особливо це конститутивно для багатоетнічних і етнографічних держав, які перебувають в двох паралельних процесах (як Україна) – націотворчості і державотворенні.

Список використаних джерел

1. Андерсон Б. Воображаемые сообщества. Размышления об истоках и распространении национализма. – М.: «КАНОН-Пресс-Ц», 2001. – 288 с.
2. Зінченко В. В. Інституціалізація місцевого народовладдя і перспективи реформ системи самоврядування // Розвиток громадянського суспільства в Україні: минуле, сучасність, перспективи: [колективна монографія]. – Острого: ІГСУ, Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – 328 с.
3. Європейський досвід регіоналізму // Інтернет-ресурс «Діалог»: <http://dialogs.org.ua/ru/material/-full/1/1324>.
4. Habermas J. Faktizität und Geltung. Beiträge zur Diskurstheorie des Rechts und des demokratischen Rechtsstaat. – Fr.a.M.: Suhrkamp, 2003. – 704 s.
5. Wartenberg T. The Situated Conception of Social Power // Social Theory and Practice. – 2016. – Vol.14. – №3. – P.317–343.
6. Wrong D. H. Some Problems in Defining Power Текст / D. H. Wrong // Power Critical Concepts / ed. by John Scott. – 2016. – Vol.1. – London: Routledge, 1994. – P.62–71.

References

1. Anderson B. Vobrazhaemye soobshhestva. Razmyshleniya ob istokah i rasprostraneni nacionalizma. – M.: «KANON-Press-C», 2001. – 288 s.
2. Zinchenko V. V. Instytuczializacija miscevogogo narodovladdja i perspektivy reform systemy samovrjaduvannja // Rozvytok gromadjans'kogo suspil'stva v Ukrai'ni: mynule, suchasnist', perspektivy: [kolektyvna monografija]. – Ostrog: IGSU, Vydavnyctvo Nacional'nogo univertyetu «Ostroz'ka akademija», 2014. – 328 s.
3. Jevropejs'kyj dosvid regionalizmu // Internet-resurs «Dialog»: <http://dialogs.org.ua/ru/material/-full/1/1324>.

4. Habermas J. Faktizität und Geltung. Beitrage zur Diskurstheorie des Rechts und des demokratischen Rechtsstaat. – Fra.M.: Suhrkamp, 2003. – 704 s.

5. Wartenberg T. The Situated Conception of Social Power // Social Theory and Practice. – 2016. – Vol.14. – №3. – P.317–343.

6. Wrong D. H. Some Problems in Defining Power // D. H. Wrong // Power Critical Concepts / ed. by John Scott. – 2016. – Vol.1. – London: Routledge, 1994. – P.62–71.

Biletska O., National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), lepan@ukr.net

National and regional identities are in forming of the effective Ukrainian state system

Belonging to a particular regional, ethnic and social group in the life of any nation plays a significant and important role. However, in Ukrainian society social-class identity became the dominant phenomenon that constantly impeded the process of creating the nation and the state (broader – the statehood as a whole). The central problem of this research – to reveal the need to conceptualize the phenomenon of regional identity which is actualized especially when referring to the current Ukrainian realities, where one of the consequences of the transformation of the political system on the turn was the regionalization of economic and political space, accompanied by a sharp increase in regional identity. At the level of scientific language it was reflected in the appearance of such research subjects as «regional identity», «regional ethnic (ethnographic) identity», «regional mythology», «regional ideology» and in fact the concept of «regional identity». It is concluded that the nation, as a political entity, is finally formed only under the condition of effective functioning of democracy, since it is in all its varieties (both political and industrial) that is a necessary basis for the creation and development of civil society, the formation in it of a broad system of socio-political Relationships that cement national unity.

Keywords: nation, regional identity, political integrity, democracy, civil society, national unity.

* * *

УДК 327

Шустенко С. О.,
аспірантка, Інститут міжнародних відносин
Київського національного університету
ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ),
sofiashustenko@mail.ru

Роль Ради Європи у розвитку європейських стандартів з прав людини в Україні

Досліджуються цілі та мета впровадження програм Ради Європи щодо України. Розглядається їх інституційне та функціональне забезпечення.

Актуальність теоретичного і практичного значення даної статті полягає в тому, що з початком побудови політики України у європейському напрямі, дедалі частіше практикується ініціювання міжнародними організаціями спеціальних програм та проектів задля розвитку європейських стандартів в Україні.

Головною метою статті є визначення основних цілей та мети спеціальних програм Ради Європи щодо України. Протягом останніх десятиліть провідні політичні лідери та експерти завжди приділяли інформаційним проблемам окрему увагу.

Висвітлено основні елементи змісту програм із підтримки прав людини. Розглянуто основи теорії і практики діяльності Ради Європи в сфері підтримання права людини та свободи слова. Визначено основні напрями та стратегії програм Ради Європи, які націлені на європеїзацію українського суспільства та її співробітництво у сфері заохочення та захисту прав людини.

Ключові слова: Рада Європи, права людини, міжнародні організації, європейські стандарти, спеціальні програми та проекти.

Міжнародне співробітництво у сфері заохочення та захисту прав людини є одним із пріоритетних напрямів зовнішньої політики України. У цій галузі Україна співпрацює з правозахисними органами системи ООН, насамперед Радою ООН з прав людини та Управлінням Верховного комісара ООН з прав людини, а також Радою Європи та Організацією з безпеки та співробітництва в Європі.

Метою такої співпраці є участь у вдосконаленні міжнародних стандартів і механізмів у сфері прав людини, впровадження цих стандартів у національне

законодавство, систематичне представлення та захист національних доповідей про виконання Україною міжнародних зобов'язань у галузі прав людини, організація візитів представників міжнародних організацій, які здійснюють моніторинг за дотриманням прав людини у різних країнах світу.

Загальні питання політики Ради Європи щодо засобів масової інформації порушувалися у низці помітних праць українських науковців. Зокрема, Є. А. Макаренко у монографії «Міжнародні інформаційні відносини» систематизувала концепції інформаційної політики Ради Європи та Європейського Союзу, інших міжнародних та неурядових інституцій, окресливши політичні імперативи в галузі інформації та комунікації. Л. В. Губерський значну частину свого монографічного дослідження присвятив питанню співробітництва Ради Європи та України у сфері інформаційної політики та визначив нові тенденції і перспективи масових комунікацій України в контексті процесів європейської інтеграції. В окремих дослідженнях конкретизовані деякі аспекти правової діяльності Ради Європи, яка є визначальною у розвитку європейського законодавства і спрямована на гармонізацію та вдосконалення правових систем держав-членів на основі спільних стандартів.

Рада Європи впроваджує низку програм та проектів задля розвитку європейських стандартів в Україні. Розглянемо детальніше найбільш значущі проекти для України.

Перш за все виділимо проект «Зміцнення свободи медіа та створення системи Суспільного мовлення в Україні», що впроваджується в рамках Плану дій Ради Європи для України на 2015–2017 роки». Його метою є підвищення авторитету ЗМІ як демократичних інститутів в українському суспільстві. Також в межах проекту діяльність суспільного мовника, яким на сьогодні став UA: Перший, розглядається як можливість для налагодження порозуміння між різними суспільними групами, у тому числі етнічними та релігійними. Протягом 2016–2017 рр. проект фінансується з бюджету Ради Європи [1].

Також, одна з головних цілей проекту це підтримка України у виконанні її статутних і специфічних зобов'язань як держави-члена Ради Європи та сприяння вирішенню фундаментальних питань у сфері прав людини та верховенства права в Україні. Ця ініціатива поновлює зобов'язання Ради Європи допомагати Україні в проведенні необхідних реформ у сферах, що належать до компетенції Ради Європи – прав людини, верховенства права та демократії.

У межах Проекту експерти Ради Європи провели експертизу закону про суспільне мовлення, взяли участь у розробці Статуту, а також надали підтримку у формуванні складу Наглядової ради. Текст проекту Статуту ПАТ НСТУ було суттєво доопрацьовано міжнародними фахівцями, які надали зауваження та рекомендації щодо поліпшення документа. У свою чергу, Державний комітет телебачення і радіомовлення України взяв до уваги висновки експертів при остаточному доопрацюванні тексту Статуту.

Проект також залучив українських експертів для аналізу законодавства, проведення консультацій та підготовки проектів регуляторних документів, пов'язаних із управлінням ПАТ НСТУ. Саме ця команда